

378/Sans.

UG/3rd Sem/SANH-CC-T-7/23

U.G. 3rd Semester Examination - 2023

SANSKRIT
[HONOURS]

Course Code : SANH-CC-T-7

Full Marks : 60

Time : 2½ Hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

1. निम्नोद्धृतेषु प्रश्नेषु दशानां प्रश्नानाम् उत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च पूर्णवाक्येन प्रदेयम् : 2×10=20
- i) का नाम टीका कुल्लूकभट्टेन मानवधर्मशास्त्रम् अवलम्ब्य विरचिता?
 - ii) मिताक्षराकारः कः? कञ्च ग्रन्थमाधारीकृत्य इयं टीका तेन विरचिता?
 - iii) मिताक्षरामते के तावत् षड्विधाः स्मार्तधर्माः?
 - iv) 'दशकं धर्मलक्षणम्' -इत्यत्र लक्षणशाब्दस्य कोऽर्थः?
 - v) कौटिलीयार्थशास्त्रस्य सम्पादनं प्रथमतया केन कदा कस्मात्प्रतिष्ठानात् कृतम्?
 - vi) जातकसंस्कारः कदा अनुष्ठीयते?
 - vii) गार्हस्थ्याश्रमस्य कर्तव्यानि कानि?
 - viii) षाड्गुण्ये 'आसनम्' -इति शाब्दस्य कोऽर्थः?
 - ix) कस्मिन् मासि शिशोः अन्नप्राशनं कर्तव्यम्?

[Turn Over]

- x) 'कुलं दहति राजग्निः' - मनुमतानुसारेण राजाग्नेः स्वरूपं प्रदर्शय।
- xi) रत्तिनां वर्णना कुत्र लभ्यते? रत्तिनः कतिविधाः?
- xii) शुक्रनीतिसारानुसारेण कथं नृपः नीतिशास्त्रं यत्नेन अभ्यसेत्?
- xiii) चतुर्वर्णस्य उत्पत्तिस्थानम् ऋग्वेदानुसारेण लिख्यताम्।
- xiv) कस्य शासनकाले फा-हियेन-महाभागेन भारतभूखण्डे भ्रमनायागमत्? तेन विरचितस्य ग्रन्थस्य नाम किम्?
- xv) महाजनपदानां नामोल्लेखः प्रथमताया कस्मिन् बौद्धग्रन्थे समुपलभ्यते?
2. Answer any **four** of the following: 5×4=20
- i) Write a short note on (any **one**):
उपनयनसंस्कारः, सभा-समितीः।
- ii) Discuss in brief the fourteen धर्मस्थान-स according to याज्ञवल्क्यसंहिता.
- iii) Briefly discuss the origin of caste-system from inter-caste marriages according to अनुशासनपर्व of the महाभारत ?
- iv) What is the meant by 'पुरुषार्थ'? Discuss in brief about 'पुरुषार्थ'.
- v) What is the meant by 'शक्तिः'? Write a comprehensive note on three types of 'शक्तिः'.
- vi) Translate into Bengali or English (any **one**):
जामयो यानि नोहानि शापन्यप्रतिपूतिपूजिताः।
तानि कृत्याहतानीत् विनश्यन्ति समन्ततः॥

378/Sans.

[2]

OR

अहिंसा सत्यमस्तेयं शौचमिन्द्रियनिग्रहः।
एतं सामासिकं धर्मं चतुर्वर्ण्योऽब्रवीन्मनुः॥

3. Answer any **two** of the following questions. **One** must be written in **Sanskrit with Devanagari Script**:
10×2=20

- i) Explain any **one** of the following verses in Sanskrit with **Devanagari Script**: 10
- a) वेदः स्मृतिः सदाचारः स्वस्य च प्रियमात्मनः।
एतच्चतुर्विधं प्राहुः साक्षाद्धर्मस्य लक्षणम्॥
- b) ब्राह्मण्यक्षत्रियविशां शूद्राणाञ्च परन्तपः।
कर्माणि प्रविभक्तानि स्वभावप्रभवैर्गुणैः॥
- c) यस्य प्रसादे पद्मा श्रीर्विजयश्च पराक्रमे।
मृत्युश्च वसति क्रोध सर्वतेजोमयो हि सः॥
- ii) Briefly discuss the position of women in different stages of Indian society as depicted in the बृहत्संहिता of वराहमिहिरः.
- iii) Briefly survey the मण्डलः theory of inter-state relations as depicted in अर्थशास्त्रम् of कौटिल्यः and शुक्रनीतिसारः। 10

378/Sans.

[3]